
Univerzity budou o peníze soutěžit. Rozhodne jejich kvalita

Univerzity budou o peníze soutěžit. Rozhodne jejich kvalita

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

3.3.2011, strana 2, Téma, Jana Machálková

Fokus

Tuzemské vysoké školy se budou muset vyrovnat s novinkou, na kterou je stát v uplynulých jedenadvaceti letech nijak nepřipravoval. Ta novinka se jmenuje: soutěž.

Veřejné univerzity byly dosud zvyklé na jednoduchý model financování. Nabraly studenty a podle toho jim stát poslal peníze. Teď to bude jinak. O důležité části rozpočtu rozhodne kvalita.

Ministerstvo školství chce univerzitám už od příštího akademického roku posílat třicet procent peněz podle jejich skutečného výkonu. Sledovat se bude například to, jestli je škola úspěšná ve vědě nebo zda na výzkumu spolupracuje se zahraničními badateli.

Při sestavování rozpočtu jednotlivých škol bude ministerstvo brát v potaz i nezaměstnanost absolventů. Školy, které do světa vysílají neuplatnitelné držitele titulů, si finančně pohorší.

„Loni jsme školám podle kvality rozdělovali deset procent rozpočtů. Nyní tuto složku zásadním způsobem navyšujeme na třicet procent,“ řekl HN Jan Koucký, náměstek ministra školství pro výzkum a vysoké školy.

Rektoři: Je to moc

Plán, aby se peníze rozdělávaly podle skutečného výkonu, nikoli jen podle počtu vzdělávaných studentů, rektori vesměs podporují. Téměř třetinový podíl se jim ale zdá příliš skokový.

„Zvýrazňování kvality je určitě pozitivní a vždy jsem je prosazoval. Těch třicet procent, o které školy mohou teoreticky přijít, však může být pro některé školy až likvidační. My s tím problémem mít nebudeme, ale zajímalo by mě, jestli to má ministerstvo nějak ošetřeno,“ říká Karel Rais, rektor Vysokého učení technického v Brně.

Tomu navíc v ministerských kritériích, podle nichž se bude kvalita škol hodnotit, něco chybí. „Nevím, proč tam není zohledněna spolupráce univerzit s podniky, když navíc stát tento model sám prosazuje,“ říká Rais.

Rozdělovat školám téměř třetinu rozpočtu podle výkonu připadá přehnané i rektorce Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích Magdaleně Hrabánkové: „Dala bych tuto hranici maximálně na dvacet procent.“ Ministerstvo nechce školám nic nařizovat. Úřad univerzitám před dvěma dny návrh na nové financování poslal a ty teď mají necelý měsíc na to, aby se k němu vyjádřily. Výzkumné a praktické školy Podle ministerstva školství však nelze postupovat jinak, než že se univerzity budou o část peněz utkávat ve stále větší soutěži.

„Prostředky ze státního rozpočtu jsou strašně limitovány. Potřebujeme je koncentrovat tam, kde je to nejlepší. Nemá smysl rozhazovat peníze plošně po celé zemi, když víme, že je to někde jasně neefektivní,“ říká náměstek Koucký.

Ministerstvo už zhruba rok mluví o tom, že chce šestadvacet veřejných vysokých škol přeskupit, aby jejich budoucí struktura více odpovídala realitě. Právě tomu má novinka v podobě soutěžení o peníze podle skutečné kvality pomoci. V budoucnu má v Česku působit maximálně pět špičkových univerzit, které vzdělávají nejnadanější studenty a které od státu čerpají nejvíce peněz na vědu.

Osmdesát procent na magistra Ostatní vysoké školy mají být spíše praktičtější. Jejich úkolem bude „vychovat“ dostatek kvalifikovaných bakalářů pro trh práce. Takové rozdělení škol funguje ve většině vyspělých zemí a české ministerstvo školství se jej snaží změnou financování docílit.

Tuzemské vysoké školství je totiž pokřivené. Status univerzity, který v cizině náleží jen těm skutečně nejprestižnějším institucím, si v Česku píší do názvu skoro všechny školy bez ohledu na kvalitu.

Dalším problémem je bakalářské studium.

„Máme abnormální počet magistrů a na bakalářském stupni studenty učíme věci, které jsou velice teoretické a pro praxi nepoužitelné.

To se musí změnit,“ říká ekonom Daniel Münich, jenž se zabývá vzděláváním. V Česku na navazující magisterské studium míří 80 procent bakalářů, což je světový unikát.

Školy tak budou muset v blízké budoucnosti náplň bakalářských oborů změnit tak, aby tyto nepředstavovaly pouze přípravku na magisterský stupeň. Pokud to neudělají, může se jim kvůli obtížné zaměstnatelnosti „pouhých“ bakalářů snadno stát, že při soutěžení o státní peníze budou trazit.